

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 มาตรา 39 กำหนดให้หน่วยงานต้นสังกัดกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาด้านวิชาการงบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารทั่วไป ไปยังสถานศึกษา จึงเป็นหน้าที่ของโรงเรียนที่จะจัดการงานเหล่านี้ให้มีประสิทธิภาพโดยที่งานวิชาการเป็นภารกิจหลักของโรงเรียน

มาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ รวมทั้งการพัฒนาวิชาชีพ มาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษาได้กำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานของผู้บริหารศึกษา ต้องปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติงาน (สำนักเลขาธิการคุรุสภา, 2548, หน้า 56) ดังนี้ 1) ปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษา 2) ตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ โดยคำนึงถึงผลที่เกิดขึ้น กับการพัฒนาของบุคลากร ผู้เรียน และชุมชน 3) มุ่งมั่นพัฒนาผู้ร่วมงานให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง 4) พัฒนาแผนงานขององค์การให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง 5) พัฒนาและใช้นวัตกรรม การบริหารจนเกิดผลงานที่มีคุณภาพสูงขึ้น เป็นลำดับ 6) ปฏิบัติงานขององค์การโดยเน้นผลถาวร 7) รายงานผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้อย่างเป็นระบบ 8) ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี 9) ร่วมมือกับชุมชนและหน่วยงานอื่นอย่างสร้างสรรค์ 10) แสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา 11) เป็นผู้นำและสร้างผู้นำ 12) สร้างโอกาสในการพัฒนาได้ทุกสถานการณ์

นอกจากนี้ยังได้กำหนดแนวทางการบริหารด้านวิชาการ 4 ด้าน ด้านบริหารจัดการ การเรียนรู้ ด้านพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านนิเทศการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา ด้านส่งเสริม ให้มีการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ (สำนักมาตรฐานวิชาชีพ, 2548, หน้า 19) ซึ่งสอดคล้องกับสมิธและคณะ (Smith; et al. 1961, อ้างอิงใน ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2543) ที่ได้เสนอแนะการใช้เวลาในการบริหารและการให้ความสำคัญของงานในสถานศึกษา โดยแยกงานออกเป็น 7 ประเภท พบว่า การบริหารงานวิชาการคิดเป็นร้อยละ 40 ซึ่งมีความสำคัญมากที่สุด ซึ่งการบริหารงานวิชาการให้ประสบผลสำเร็จจะต้องมีการวางแผนงานวิชาการ โดยมีการดำเนินงานดังต่อไปนี้ (1) การวางแผนการบริหารงานวิชาการ ได้แก่ สร้างความตระหนักศึกษาวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหาความต้องการ กำหนดขอบข่ายภารกิจงาน การจัดทำแผนงานวิชาการนำแผนไปปฏิบัติ ประเมินผลวิเคราะห์ผลจากการประเมินและพัฒนางานวิชาการ (2) การจัดการเรียนการ

สอน ได้แก่ สร้างความตระหนักศึกษาวิเคราะห์สภาพปัจจุบันปัญหา ความต้องการ วางแผนและดำเนินการ จัดการเรียนการสอนจัดทำแผนการเรียนรู้อ การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การจัดการสื่อและนวัตกรรมเทคโนโลยีและแหล่งการเรียนรู้ การส่งเสริมงานวิจัยเพื่อพัฒนาการพัฒนากการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระการจัดกิจกรรมพัฒนาห้องสมุด ให้เอื้อต่อการเรียน ส่งเสริมการพัฒนาสู่ความเป็นเลิศของนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษและช่วยเหลือนักเรียนด้อยโอกาส (3) การนิเทศการศึกษา ได้แก่ สร้างความตระหนักศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาความต้องการ วางแผนจัดทำโครงการนิเทศภายใน ดำเนินการนิเทศภายในตามโครงการ ประเมินผลโครงการ

การศึกษาเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง บุคคลที่ได้รับการศึกษาย่อมที่จะดำรงตนอยู่ในสังคมแห่งยุคสังคมข่าวสารได้เป็นอย่างดี หน่วยงานที่จัดการทางด้านการศึกษาคือ โรงเรียน โดยมีผู้นำในสถานศึกษาได้แก่ผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งเป็นผู้นำองค์กร และเป็นผู้มีหน้าที่ที่จะก่อให้เกิดความร่วมมือระหว่างคณะครูในโรงเรียน ผู้ปกครองชุมชนและองค์กรต่างๆใน ชุมชน ผู้บริหารสถานศึกษา จำเป็นต้องมีความตระหนัก ในความเป็นผู้นำรู้เท่าทันเหตุการณ์และสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมได้ตลอดเวลา โดยสามารถ นำผู้อยู่ได้บังคับบัญชาไปสู่เป้าหมาย การบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นด้านแรกของการพัฒนาโรงเรียนให้ได้มาตรฐานและคุณภาพ การบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษา จะประสบผลสำเร็จได้อย่างดีนั้นต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย โดยเฉพาะการบริหารจัดการในงานวิชาการซึ่งเป็นหัวใจสำคัญ ในการดำเนินงานของโรงเรียน ผู้บริหารต้องเป็นผู้นำทางด้านวิชาการด้วย จึงจะทำให้เกิดประสิทธิภาพในการดำเนินการสมดังพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพล อดุลยเดช (สุมน อมรวิวัฒน์, 2545, หน้า 1) ดังนี้

“ การสร้างคนดีนั้นก็คือ การให้ความรู้ ความคิด ความสามารถและความดีแก่เขาด้วยการให้การศึกษาบรมวิชาความรู้ต่างๆไม่ว่าวิชาสามัญ วิชาชีพหรือวิชาศาสนาล้วน เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับเยาวชน สำหรับแต่ละคนจะนำไปสร้างอนาคตที่มั่นคงแจ่มใส ถ้าโรงเรียนสอนวิชาการได้ดีฝึกหัดให้รู้จักหน้าที่และความเป็นผลเมืองดีให้ได้ผล จริง ๆ พร้อมทั้งอบรมให้เข้าใจในศาสนาด้วยก็นับว่าให้การศึกษแก่เยาวชนอย่าง ครบถ้วนโดยเฉพาะความรู้วิชาการนั้น นอกจากจะทำให้บุคคลเฉลียวฉลาดมีโอกาสด ที่เปิดโลกกว้างแล้วยังช่วยให้เข้าใจในศาสนา ได้เข้าใจชัดเจนและกว้างขวาง เกื้อกูล การประพฤติปฏิบัติตามศาสนาได้ถูกต้องมั่นคงและช่วยให้อนุชน เติบโตเป็นพลเมืองดีตลอดถึงได้เป็นศาสนิกชนที่สมบูรณ์แบบ ”

สถานศึกษาเป็นหน่วยขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาที่สำคัญโดยมีผู้บริหารสถานศึกษาเป็นแกนนำพาจัดการศึกษา เนื่องจากเป็นผู้ที่มีภาระรับผิดชอบในการบริหารจัดการ ให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนทั้งโดยตรงและโดยอ้อม สามารถจัดกิจกรรมทางการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีคุณภาพ ทั้งนี้ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องใช้ความรู้ ความสามารถ ทักษะ และคุณลักษณะที่เป็นที่น่าเชื่อถือศรัทธา ในการส่งเสริม สนับสนุนผลักดัน กระตุ้นและจัดการให้ครู นักเรียนสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้บรรลุเป้าหมาย หรือเป็นการรับผิดชอบภาระงาน และใช้ความสามารถที่เหมาะสมสอดคล้องกับบทบาทที่ปฏิบัติให้ประสบผลสำเร็จอย่างโดดเด่นกว่าผู้อื่น

ดังนั้น ผู้ศึกษามีความสนใจศึกษาพฤติกรรมกรรมการบริหารวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ชั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษา จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งผลการศึกษาจะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหาร ในการนำมาปรับปรุงและพัฒนาตนเองในการบริหารงานวิชาการให้มีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

จุดมุ่งหมายของการค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมกรรมการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดพิษณุโลก
2. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมกรรมการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดพิษณุโลก ตามความแนวคิดของครูผู้สอน จำแนกตาม เพศ ระดับการศึกษาและประสบการณ์การสอน

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. ได้ข้อมูลพื้นฐานเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาพฤติกรรมในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก
2. ได้แนวทางสำหรับการพัฒนาพฤติกรรมปฏิบัติตนและการปฏิบัติงานของผู้บริหารในการบริหารงานของโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก

สมมติฐานการศึกษาค้นคว้า

1. ครูผู้สอนชายและครูผู้สอนหญิงมีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาต่างกัน
2. ครูผู้สอนที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาต่างกัน

3. ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์การสอนต่างกัน มีความเห็นต่อพฤติกรรมในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาต่างกัน

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มุ่งการศึกษาเพื่อศึกษาพฤติกรรมการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก ใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านบริหารจัดการการเรียนรู้ ด้านพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านนิเทศการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา และด้านส่งเสริมให้มีการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ได้แก่ ครูสายผู้สอน ระดับมัธยมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก จำนวน 1,130 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูสายผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก โดยการจับฉลากรายชื่อครู ใช้ตารางกำหนดการสุ่มตัวอย่างประชากรของเครซีและมอร์แกน ที่ค่าระดับความเชื่อมั่น 95 % ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 285 คน

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ สถานภาพของ ครูผู้สอน จำแนกเป็น

3.1.1 เพศ จำแนกเป็น ชาย หญิง

3.1.2 ระดับการศึกษา จำแนกเป็นปริญญาตรี สูงกว่าปริญญาตรี

3.1.3 ประสบการณ์การสอนของครูผู้สอน จำแนกเป็น ต่ำกว่า 5 ปี , 5-10 ปี , 10 ปีขึ้นไป

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ พฤติกรรมการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ใน 4 ด้าน ได้แก่

3.2.1 ด้านบริหารจัดการการเรียนรู้

3.2.2 ด้านพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

3.2.3 ด้านนิเทศการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา

3.2.4 ด้านส่งเสริมให้มีการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **การบริหารงานวิชาการ** หมายถึง การบริหารกิจกรรมทุกอย่างในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดพิษณุโลก ที่เกี่ยวกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดีและมี ประสิทธิภาพสูง และเกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน ได้แก่ ด้านบริหารจัดการการเรียนรู้อ ด้านพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านนิเทศการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา และด้านส่งเสริมให้มีการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้

2. **พฤติกรรมกรรมการบริหารงานวิชาการ** หมายถึง การกระทำหรือการแสดงออกของผู้บริหารสถานศึกษาที่ครูสามารถสังเกตเห็นได้ในการบริหารงานวิชาการ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านบริหารจัดการการเรียนรู้อ ด้านพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านนิเทศการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาและด้านส่งเสริมให้มีการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้

2.1 **ด้านบริหารจัดการการเรียนรู้อ** หมายถึง การวางแผนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนร่วมกับครู การควบคุม กำกับให้การ จัดตารางสอนของครูเป็นไปตามความเหมาะสม ส่งเสริมให้ครูจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ดำเนินการวางแผน และกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการวัดผล ประเมินผลร่วมกับครู ให้คำปรึกษา แนะนำแก่ครูเกี่ยวกับ การจัดการเรียนรู้อ และการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นไปตามแนวทางของหลักสูตร

2.2 **การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา** หมายถึง การสนับสนุนให้ครูมีความรู้ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การประชาสัมพันธ์ให้และส่งเสริมชุมชน มีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตร สถานศึกษา การจัดหาคู่มือ แนวการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษามาบริการแก่ครู และการประเมิน การใช้หลักสูตรและนำผลการประเมินมาพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง

2.3 **ด้านนิเทศการจัดการเรียนรู้อในสถานศึกษา** หมายถึง การที่ผู้บริหารสถานศึกษาดำเนินการเพื่อให้คำแนะนำ ครูหรือบุคลากร เพื่อพัฒนา ปรับปรุงการเรียนรู้อและพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุวัตถุประสงค์การจัดการเรียนรู้อ

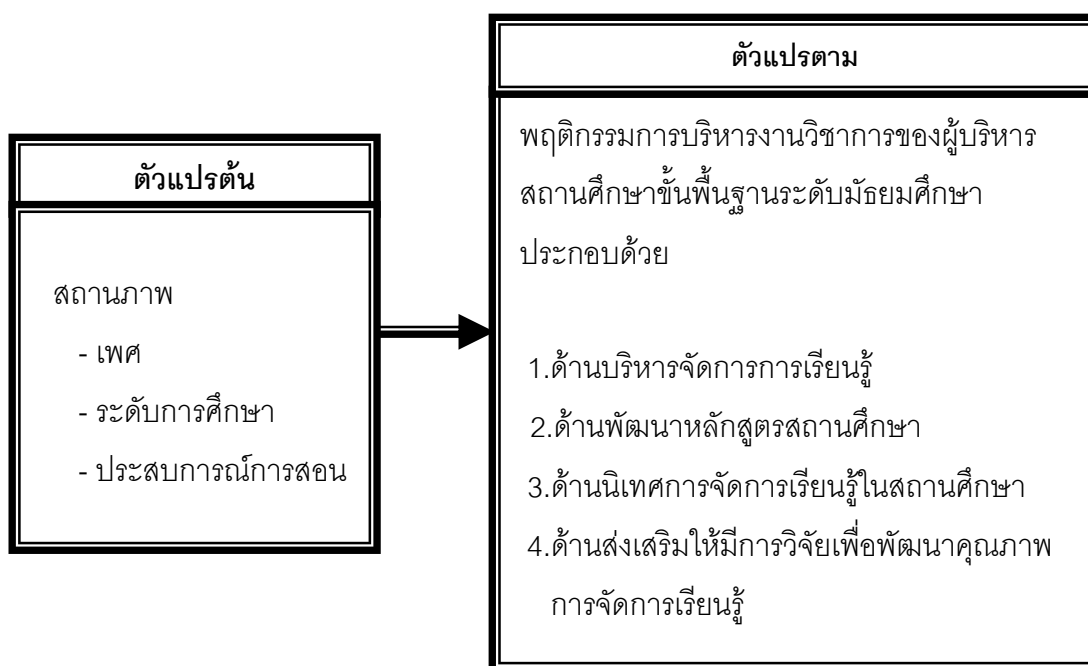
2.4 **ด้านส่งเสริมให้มีการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้อ** หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมให้ครูมีความรู้ความเข้าใจใน การทำวิจัยในชั้นเรียน สามารถปฏิบัติได้จริง สนับสนุนการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูในด้านอุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก กระตุ้นกำกับติดตามให้ความช่วยเหลือการทำวิจัยในชั้นเรียน ส่งเสริมบรรยากาศให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน และจัดกิจกรรมเผยแพร่ผลงานวิจัยทั้งในและนอกโรงเรียน

3. **ผู้บริหารสถานศึกษา** หมายถึง บุคคลผู้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน ในโรงเรียนที่จัดการศึกษาชั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษา จังหวัดพิษณุโลก

4. **ครูผู้สอน** หมายถึง บุคคลที่ทำหน้าที่สอน ระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก

5. **สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน** หมายถึง โรงเรียนที่อยู่ในสังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษา เฉพาะในสังกัดของรัฐบาล ในโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก

กรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้า

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการศึกษาค้นคว้า